

VISITAM EL MOLÍ DE DALT

L'ENTORN DEL RIU

1r CICLE DE PRIMÀRIA

NOM:

CENTRE:

EDAT:

es riu
de santa eulària

Ara és _____, de _____ de l'any _____

El Molí de Dalt ha estat reparat fa poc. Allí s'hi explica i s'hi interpreta el Riu de Santa Eulària. En aquesta visita coneixeràs una mica més la vegetació, els animals i el paisatge del riu.

Per començar observa el teu voltant i encercla les paraules. Quins d'aquests elements hi trobes?

HORTS CARRETERES BOTIGUES UNA ESCOLA
PINS UNA BIBLIOTECA JARDINS CAMINS UN PASSEIG
UNA ESGLÉSIA UNA PLAÇA TARONGERS UN IRIU UN TORRENT
EDIFICIS FANALS UN AJUNTAMENT PALMERES UN AEROPORT
UN POU CAMPS UN TÚNEL SÈQUIES

I ara escolta. Què sents?

Classifica els elements que acabes de trobar en tots dos exercicis en aquestes dues columnes:

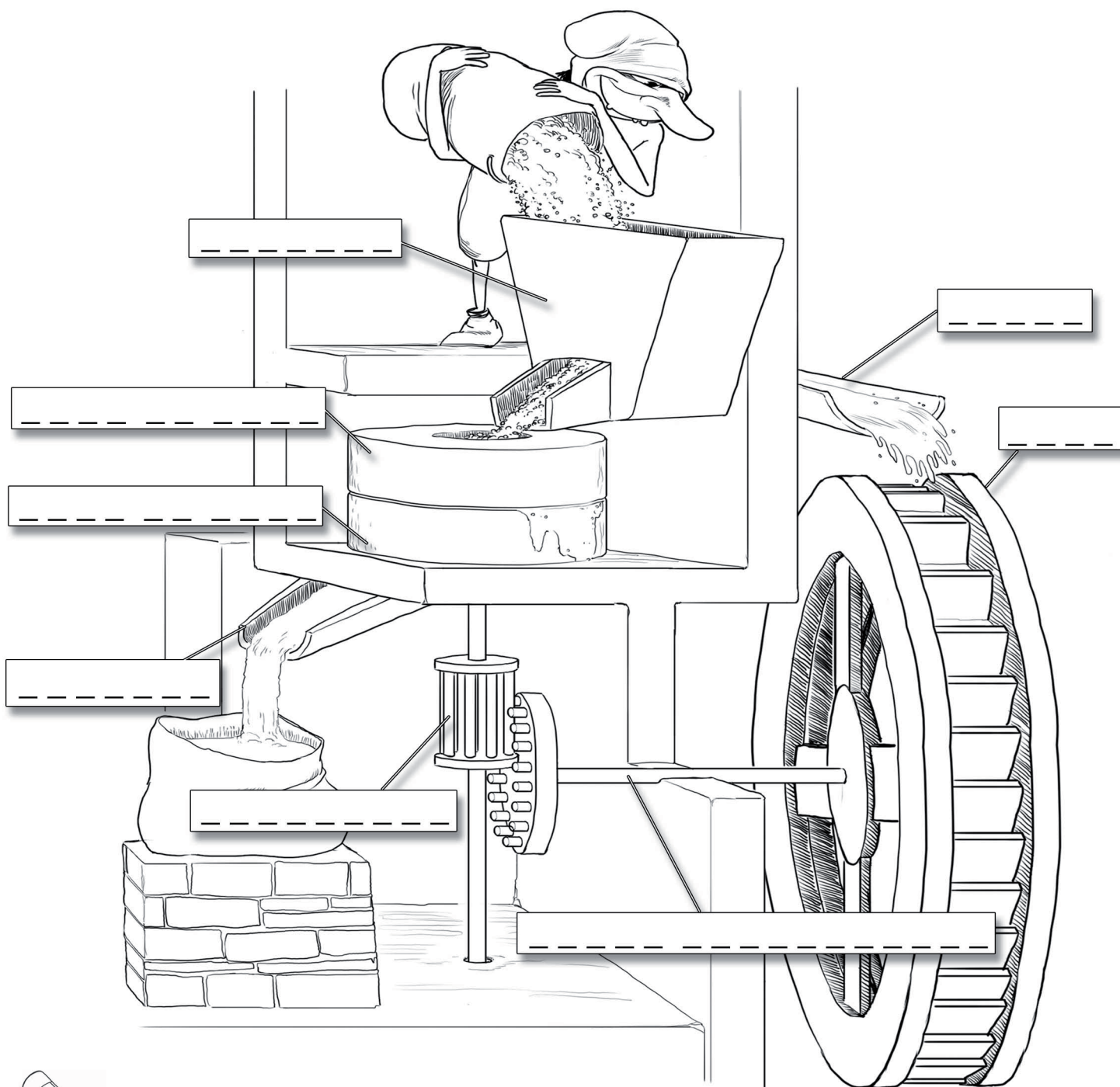
PAISATGE URBÀ	PAISATGE RURAL

El Molí de Dalt és al poble de Santa Eulària. Antigament estava envoltat de conreus diversos (hortalisses, arbres fruiters...).

Coneguem ara el Molí de Dalt. Mira aquest dibuix del fameliar de Can Planetes fent farina. Compara'l amb el molí que tens davant teu.

Per on entra el gra? Per on surt la farina? Senyala-ho al dibuix. Pinta tota la maquinària del molí que estigui en moviment.

Posa nom a les parts del molí

CANAL

RODA

MOLA DE DALT

MOLA DE BAIX

ARBRE HORIZZONTAL

LLANTERNA

TREMUJA

FARINAL

De què estan fetes les parts del molí?

	Pedra	Metall	Fang	Calç	Fusta	Ciment
Sèquia						
Roda						
Arbre						
Moles						
Tremuja						
Parets del molí						

Observa el Molí de Dalt i encercla la resposta correcta. Quin tipus de força fa moure la mola?

MANUAL

GASOIL

AIGUA

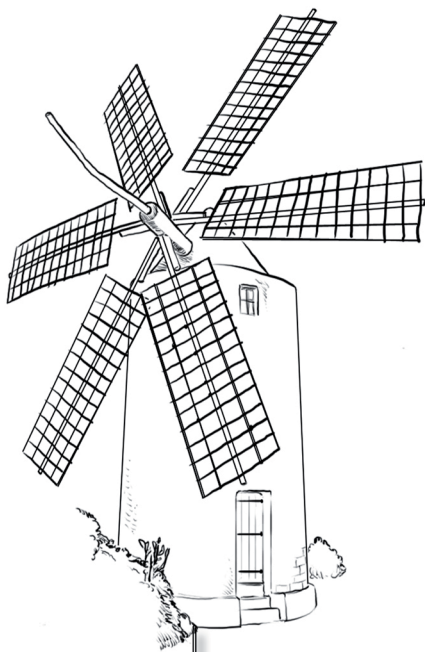
ANIMAL

VENT

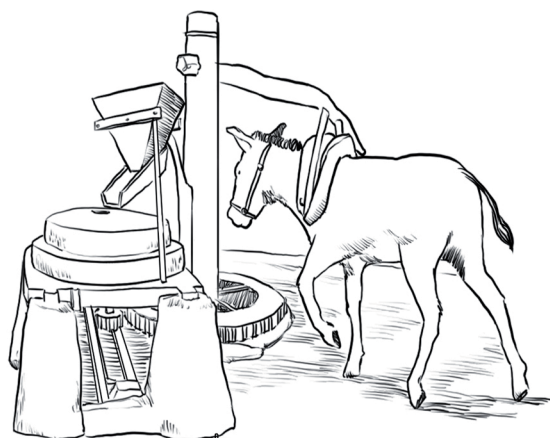
ELECTRICITAT

Però hi ha també altres tipus de molins. Aquí en tens alguns. Quina força fan servir?

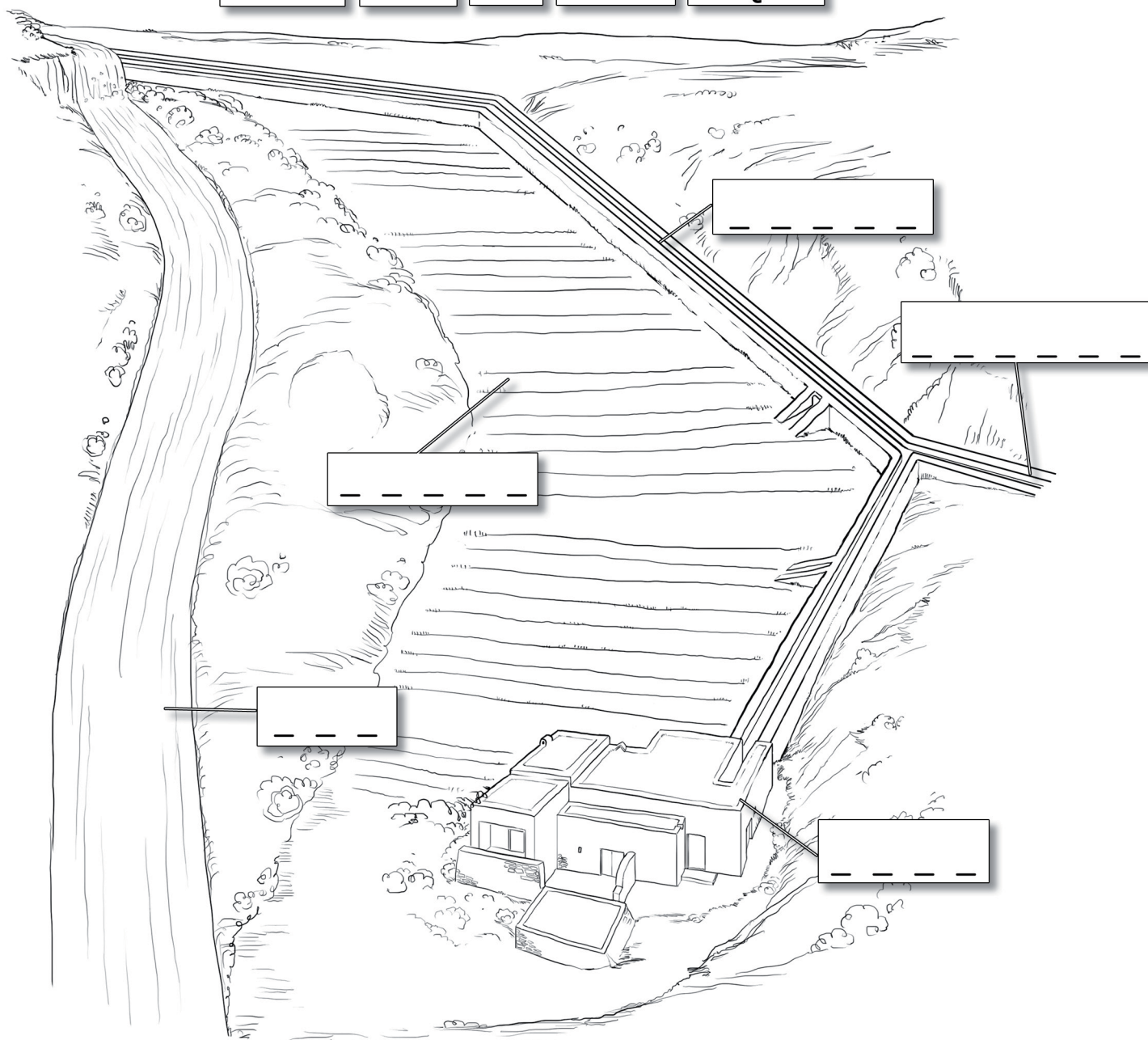

Saps d'on ve l'aigua que fa moure el molí?

Ressegueix el canal que porta l'aigua al molí. Aquest mateix canal també portava aigua als horts. Omple aquests quadres que indiquen el camí de l'aigua.

HORTS MOLÍ RIU CANAL SÈQUIA

El de Santa Eulària és l'únic riu de les Illes Balears. Durant molt de temps ha portat aigua durant tot l'any. I sempre s'ha utilitzat aquesta aigua per regar i per fer moure els molins.

Com es diuen les eines que es fan servir a les feines de l'hort?

CÀVEC

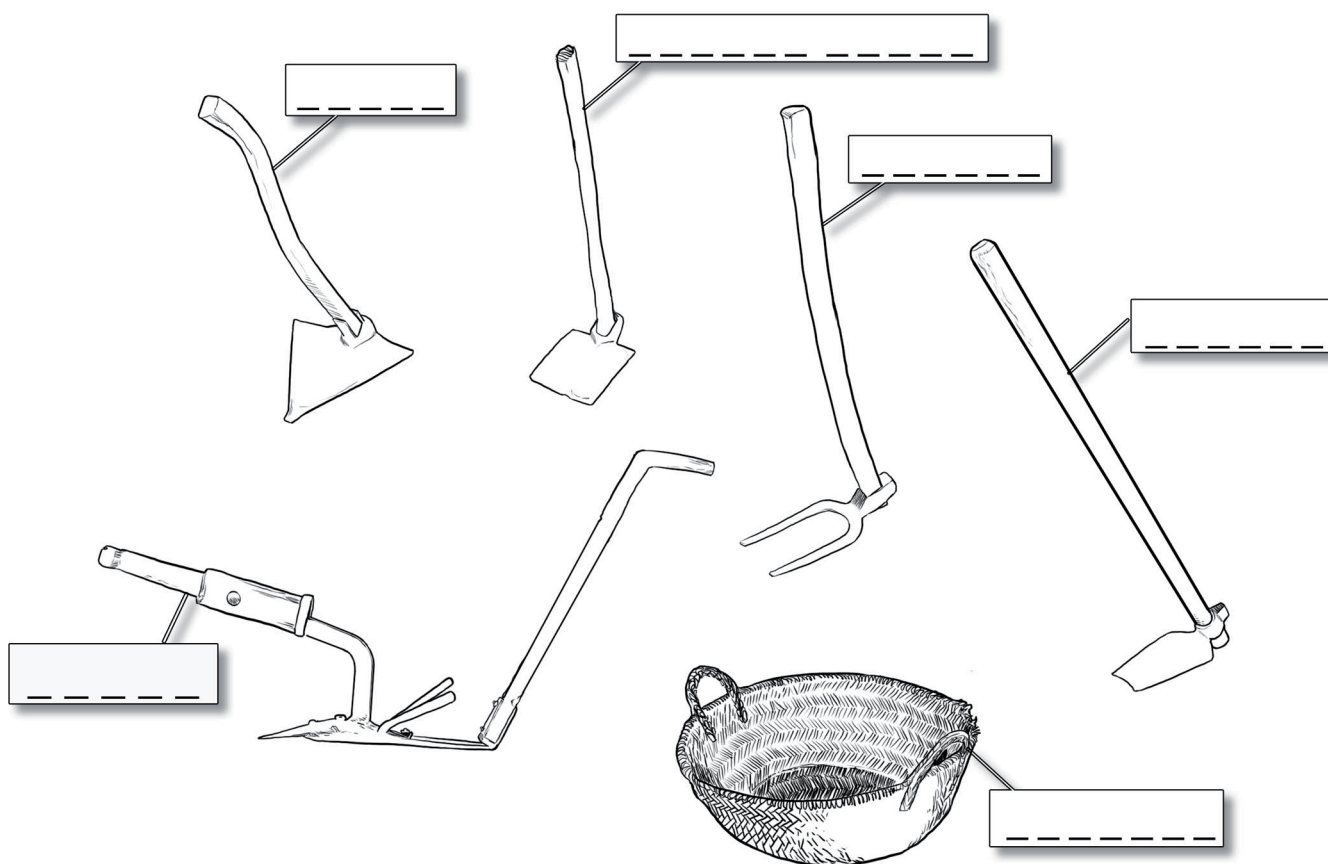
AIXADA

AIXADA AMPLA

SENALLA

GANXOS

ARADA

Els pagesos que conreaven la terra al voltant de Can Planetes vivien de manera molt diferent de com ho feim avui en dia. Mira les fotografies antigues dels panells i contesta aquestes preguntes:

Quin mitjà de transport feien servir?

On anaven a buscar l'aigua per beure?

Què feien servir per llaurar els camps?

Què hi havia als camps al voltant del riu?

Mira aquest dibuix i contesta. Què està fent el fameliar?
Quina eina està utilitzant?

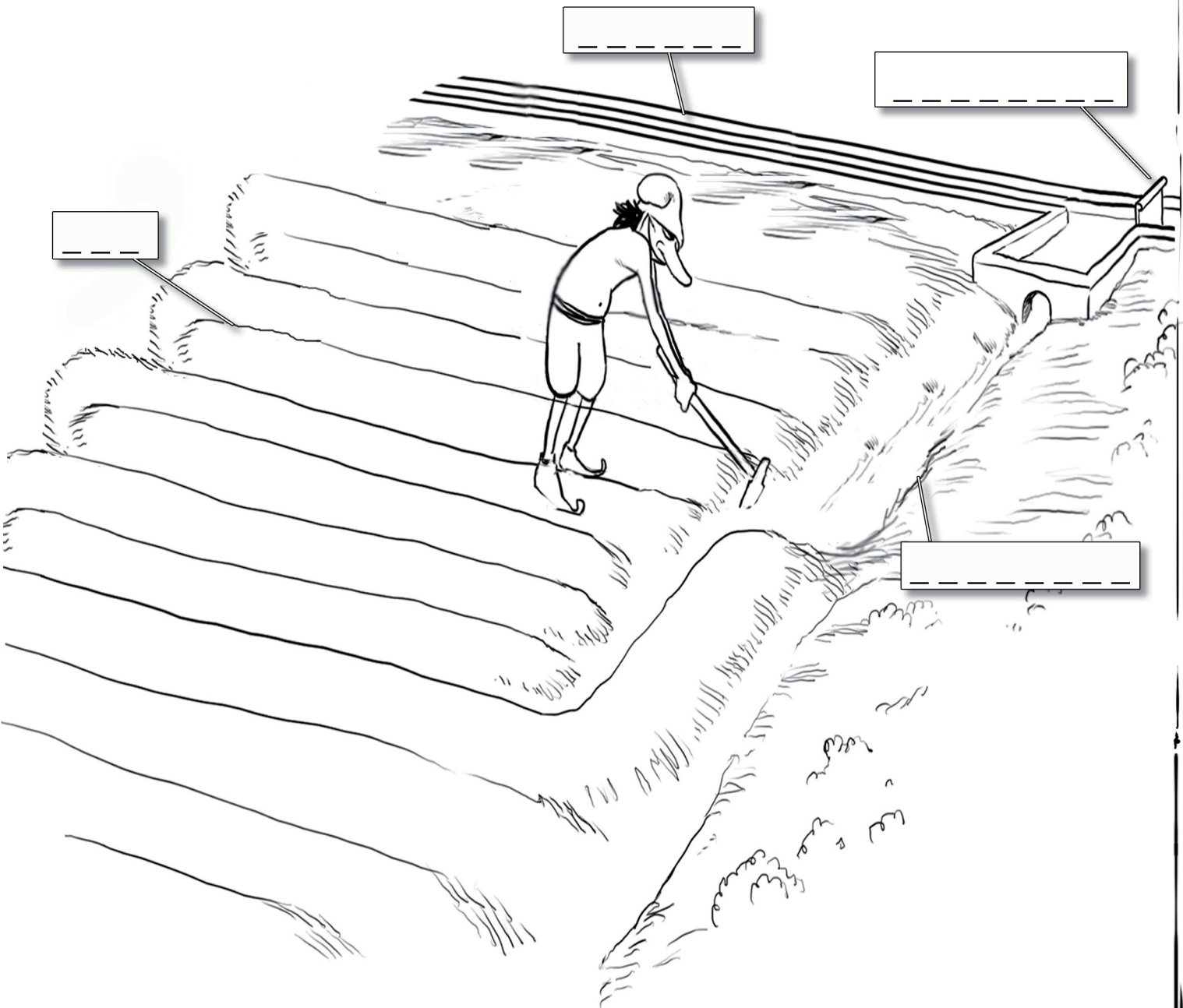
Pinta l'aigua que arriba als regs i ompli els requadres.

SÈQUIA

REGADORA

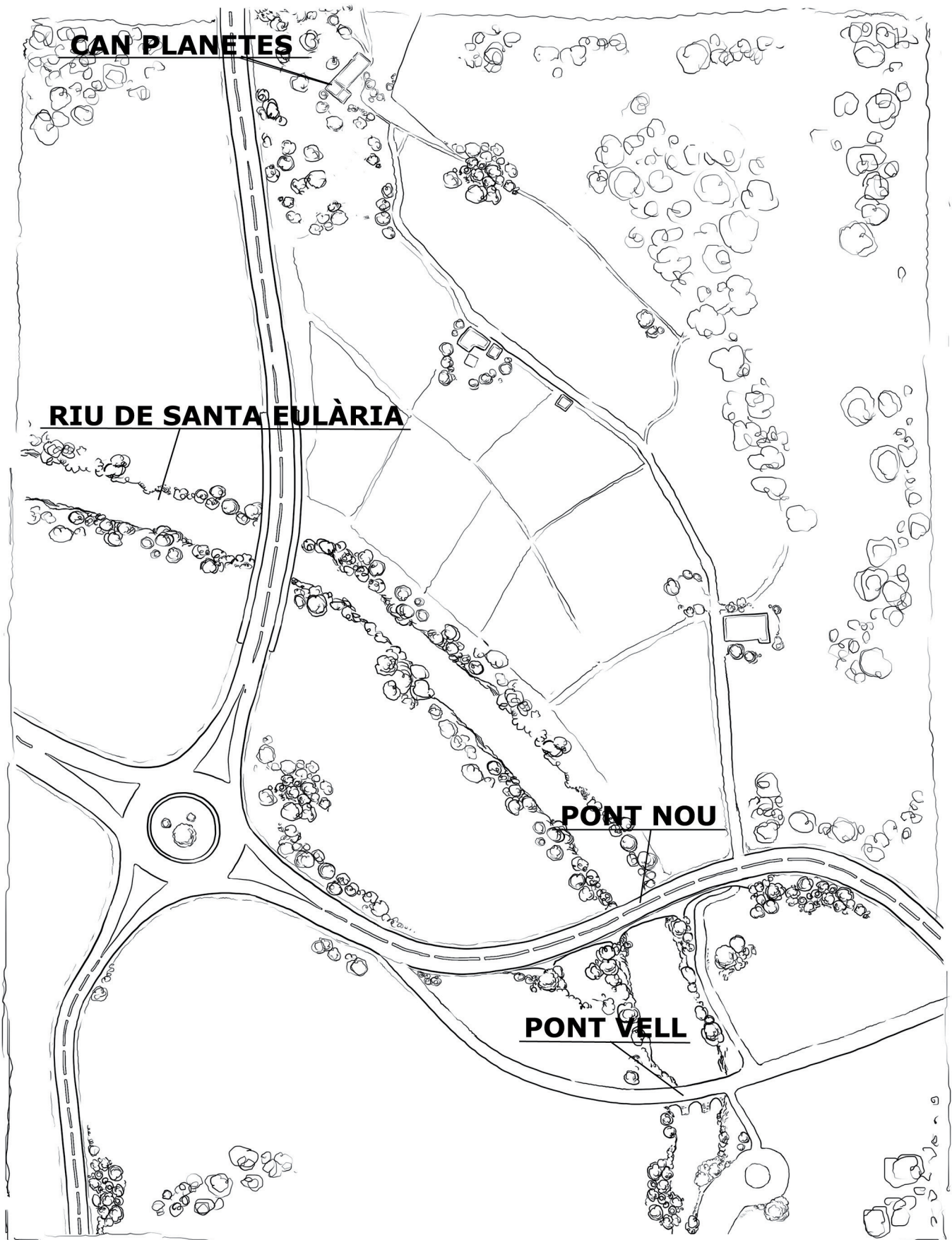
REC

RESCLOSA

Mira aquest plànol. Indica-hi el recorregut que has seguit per anar del molí fins al Pont Vell. Colora-hi els camps i senyala-hi els horts.

El Riu de Santa Eulària crea un espai de terra humit durant tot l'any on viuen moltes plantes. La vegetació de la conca del riu és diferent de la de les zones més seques de l'illa.

El fameliar de Can Planetes ha recollit una planta i n'ha fet una fitxa. Saps de quina planta es tracta?

Nom: _ _ _ _ _

Tipus de planta: *Arbust, pot arribar a 3 metres d'altura*

Color de les fulles: *Verd fosc per damunt i verd clar per davall*

Forma de les fulles: *Arrodonides i amb agullons*

Mida: *3 centímetres*

Té flors? *Sí, amb cinc pètals arrodonits de color blanc o rosat*

Té fruits? *Sí, les móres*

On la podem trobar? *A sòls molt humits, marges de camins, torrents...*

Què més en saps? *La tija i les fulles tenen espines. Els fruits, les móres, són comestibles i se'n poden fer conserves*

Busca altres plantes del riu i fes-ne una fitxa.

Nom:

Tipus de planta: herba arbust arbre

Color de les fulles:

Forma de les fulles:

Mida:

Té flors? Sí No

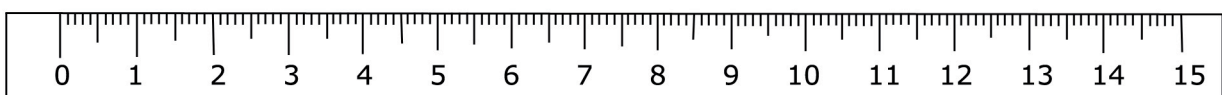
Té fruits? Sí No

On la podem trobar?

Què més en saps?

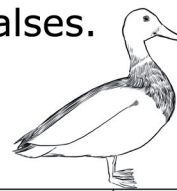
ENGANXA O DIBUIXA AQUÍ

LA FULLA

El riu és l'hàbitat perfecte per a molts tipus d'animals. A les basses veïnes de la desembocadura, hi viu una colònia d'ànecs. Què en saps dels ànecs? Digues si aquestes frases són certes o falses.

	CERT	FALS
Els ànecs poden ser de diferents colors		
Els ànecs tenen dos braços		
Els ànecs tenen plomes		
Els ànecs poden volar		
Els ànecs tenen pèl		
L'ànec és un rèptil		
Els ànecs viuen a llocs humits		
Els ànecs menjen cucs, herbes i pa		
Els ànecs tenen escates		
L'ànec és un animal vertebrat		

Quins altres animals veus al voltant del riu? Ara te'n presentam tres de prou coneguts. Hi has d'esbrinar, en cada cas, la resposta correcta.

Animal	On viu?	Què menja?	És domèstic?	Mida	Tipus d'animal
Granota 	Aigua Terra Aire	Vegetals Altres animals	Sí No	Gran Petit	Mamífer Au Peix Amfibi Rèptil Insecte
Ratgrill 	Aigua Terra Aire	Vegetals Altres animals	Sí No	Gran Petit	Mamífer Au Peix Amfibi Rèptil Insecte
Xoriguer 	Aigua Terra Aire	Vegetals Altres animals	Sí No	Gran Petit	Mamífer Au Peix Amfibi Rèptil Insecte

ACTIVITAT RESUM

Què és un molí?

Per què es feia servir antigament l'aigua del riu?

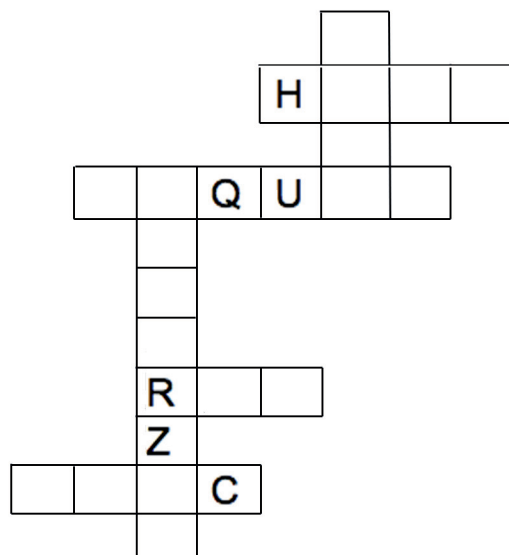
A quins d'aquests llocs podem trobar aigua?

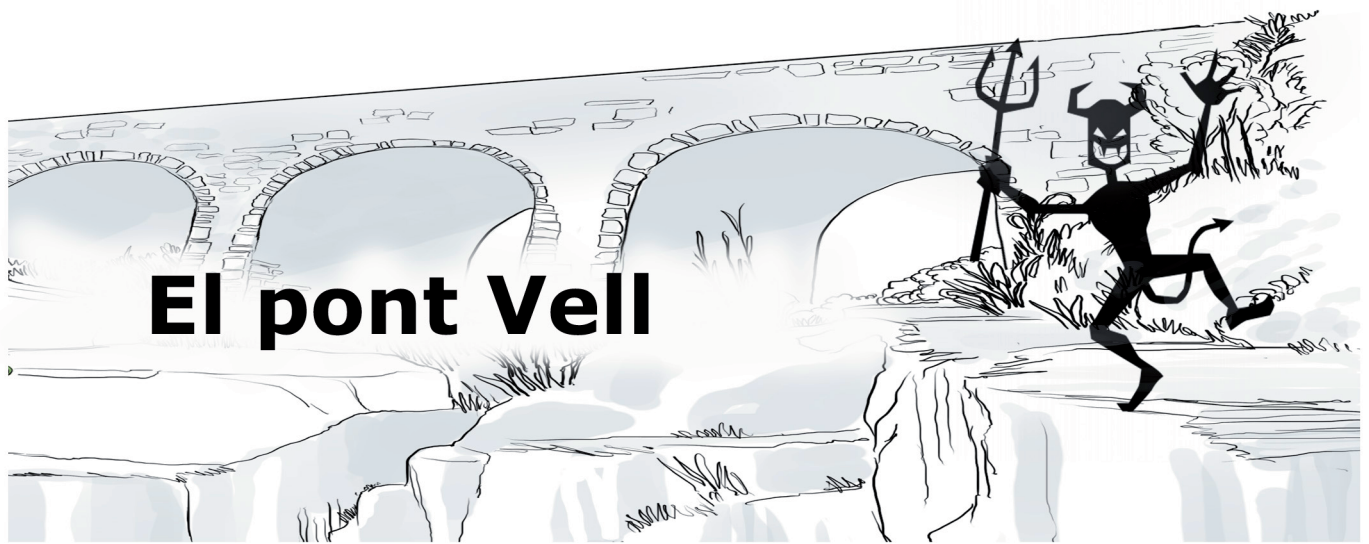
FORN SÈQUIA REC PRESTATGERIA MAR ERA FONT
TERRAT RIU TORRENT MOLÍ CAMI CANAL AIXETA
FUMERAL POU CASA CARRETERA

Mots encreuats

1. Camp regats i sembrats d'hortalisses i d'arbres fruiters.
2. Canal que du l'aigua cap als horts.
3. Corrent natural que porta aigua durant tot l'any.
4. Ocell nedador que viu a la part baixa del Riu de Santa Eulària.
5. Planta amb espines que es troba a torrents i llocs humits.
6. Màquina que serveix per transformar el gra en farina.

El pont Vell

El Pont Vell de Santa Eulària del Riu va ser construït fa molts i molts anys, tants que ja ningú ho recorda. El que sí que es recorda és la llegenda de la seva construcció. És aquesta:

Diuen que el riu portava tanta d'aigua que els constructors, per més que ho intentaven, no se'n sortien per fer-hi un pont. El batle, cansat de fer intents, va blasfemar i va dir que pactaria amb el mateix diable per tal d'aconseguir bastir el pont.

Una nit de fred i tempesta van trucar a la porta de ca seua. Era un desconegut a qui va convidar a passar i a escalfar-se amb ell a la vora del foc. El desconegut s'hi va asseure, tan a prop que els peus li tocaven les flames, i va dir: "Sé que buscau algú que us faci un pont. Demà el tendreu fet, però com a paga vull l'ànima del primer que el travessi". El batle va acceptar la proposta, tot i saber que estava pactant amb el mateix diable.

A primera hora del matí del dia següent el pont estava fet. El batle s'hi va dirigir carregat amb un sac i acompanyat del mossènyer del poble. Allà els esperava el diable. L'astut batle el va saludar: "Tu has acomplert la teva part del pacte, ara em toca a mi". Va obrir el sac que portava a l'esquena i en va deixar sortir un gat espantat que, amb una correntella va travessar el pont. El diable es va enfadar moltíssim i va voler enderrocar el pont, però no en va poder abatre més que un trosset de la barana. El mossènyer se li havia avançat beneint el pont i fent oracions. El diable va desaparèixer sense poder fer-hi res més.

I així es deia antigament que s'havia aconseguit construir el Pont Vell.

Producció:
Ajuntament de Santa Eulària des Riu
Realització:

Centmans - Serveis educatius de les Pitiüses s.coop

